

Aprob,

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita desfășurată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Cluj

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Cluj, este structurat pe trei capitole, după cum urmează :

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

Potrivit art. 29³ și art. 29⁷ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată cu modificările și completările ulterioare, în data de 20 iunie 2017, a fost efectuată o vizită inopinată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Cluj.

Din echipa de vizită au făcut parte doamna [redacted] consilier în cadrul Centrului zonal Alba al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; domnul [redacted] consilier în cadrul Centrului zonal Alba al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; doamna [redacted] medic și doamna [redacted], reprezentant al Organizației Neguvernamentale „Liga Apărării Drepturilor Omului” (LADO) Cluj.

Obiectul vizitei l-au constituit verificarea condițiilor de cazare, a asistenței medicale, sociale și psihologice și aspecte reținute prin sesizarea din oficiu înregistrată la Instituția Avocatul Poporului, privind arestarea unei tinere femei, mamă a două minore în vârstă de trei luni și respectiv nouă ani.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă (CRAP) Cluj este situat în localitatea Cluj Napoca, la demisolul Inspectoratului Județean de Poliție al Județului Cluj iar accesul se realizează prin curtea Inspectoratului. Clădirea datează din anul 1940 și este situată în municipiul Cluj Napoca, strada Traian, nr.27, județul Cluj.

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Cluj este arondat la Penitenciarul de Maximă Siguranță Gherla (unde erau transferate persoanele private de libertate majore de sex bărbătesc, arestate preventiv și trimise în judecată sau care posedau mandate de executare a pedepsei), Penitenciarul Gherla –Secția Exterioară pentru femei din municipiul Cluj Napoca (unde erau transferate persoanele private de libertate majore de sex femeiesc), Centrul de Detenție Craiova (unde erau transferate persoanele private de libertate minore) și Penitenciarul Spital Dej (unde erau transferate persoanele cu probleme medicale, la recomandarea medicului).

La momentul vizitei, în centrul de reținere și arestare preventivă erau custodiate 35 de persoane. Dintre acestea, 6 persoane majore erau de sex feminin, 26 de persoane majore de sex masculin și 3 persoane minore de sex masculin.

Capacitatea totală a centrului era de 38 de locuri, în 8 camere organizate pe 2 secții: secția A cu 5 camere (una cu 2 paturi, una cu 4 paturi și trei cu câte 6 paturi) și secția B cu 3 camere (una cu 2 paturi, una cu 4 paturi și una cu 8 paturi). Pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și asigurarea drepturilor persoanelor private de libertate, în perioada noiembrie 2015 – mai 2016, în Centru au fost efectuate mai multe lucrări: recompartimentarea centrului (suprafața camerelor a fost mărită iar în interiorul camerelor s-au amenajat spații destinate activităților igienico-sanitare), refacerea sistemului de canalizare, înlocuirea ușilor camerelor cu uși metalice dublate de un grilaj metalic, înlocuirea ferestrelor exterioare, înlocuirea instalației electrice, a sistemului de iluminare și a sistemului de distribuire a semnalului TV, instalarea unui sistem de radioficare, refacerea curților de plimbare, montarea unui sistem de semnalizare acustică și luminoasă, dotarea camerelor de detenție cu ferestre montate pe peretele dinspre holul secției și spre ferestrele exterioare ale clădirii, pentru a permite iluminatul și ventilația naturală a camerelor. **Camerele de detenție erau situate pe mijloc fiind înconjurată de un coridor cu ferestre spre exterior. La repartizarea în camerele de deținere se ținea cont de apartenența persoanei la categoria fumători/ nefumători dar datorită modului de amplasare al camerelor tot fumul de țigară din acestea era prezent pe holul interior al centrului.**

Potrivit art. 3 din Legea nr. 349/2002, cu modificările și completările ulterioare, pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor de tutun, se interzice fumatul în spațiile publice închise. De la aceste prevederi fac excepție celulele pentru deținuți din penitenciarele de maximă siguranță.

Conform capitolului XVI din Regulamentul de ordine interioară al CRAP Cluj, persoanele reținute sau arestate preventiv care se declarau fumătoare, erau cazate în camere de deținere pentru fumători iar cele care se declarau nefumătoare erau cazate în camere de deținere în care fumatul nu era permis (la data vizitei o singură persoană era declarată nefumătoare fiind cazată singură). Conform aceluiași regulament era interzis fumatul în camerele destinate nefumătorilor, pe holurile și

scările din cadrul centrului, în sectorul vizită, în sectorul medical, în blocul alimentar, în magazia cu bunurile și obiectele personale ale persoanelor private de libertate și în autospecialele de transport.

Pe cale de consecință, conform Legii nr. 349/2002, cu modificările și completările ulterioare, pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor de tutun, exceptând celulele pentru deținuți din penitenciarele de maximă siguranță, se interzice fumatul în spațiile publice închise.

La momentul vizitei fiecare cameră era dotată cu paturi suprapuse, tip cușetă, cu saltele din materiale rezistente la uzură și ignifuge, masă și scaune, rafturi pentru bagaje, televizor, aparat de aer condiționat, difuzor cu potențiomtru pentru sistemul de radioficare, sistem de iluminat și lumină de veghe. Din motive de securitate toate camerele erau prevăzute cu sistem de semnalizare acustică și luminoasă având corespondent în camera șefului de schimb și pe holurile secțiilor. Fiecare cameră era prevăzută cu grup sanitar utilat cu duș, cadă de duș, chiuvetă, vas de WC, oglindă și ventilator.

Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Cluj era dotat cu 4 vitrine frigorifice (câte 2 pe fiecare secție de deținere), 2 combine frigorifice, o mașină de spălat vase, 2 mașini de spălat rufe (câte una pe fiecare secție de deținere) și 2 mașini de uscat rufe (câte una pe fiecare secție de deținere).

În centru erau amenajate o sală de sport, o minibibliotecă (cu fond de carte care putea servi și ca spațiu de acordare a dreptului de convorbiri on-line), un cabinet medical, un oficiu alimentar, o magazie pentru păstrarea bunurilor persoanelor custodiate, o cameră prevăzută pentru acordarea dreptului la vizită intimă și o cameră pentru acordarea dreptului la vizită, cu geam securizat (pentru 4 persoane).

La nivelul centrului existau 6 curți de plimbare, cu suprafețe între 7,80 m² și 10,50 m², pentru exercitarea dreptului la plimbarea zilnică de către persoanele custodiate. **Curțile de plimbare erau acoperite cu un placaj protector care avea efect de seră, făcând ca temperatura pe timpul verii să fie foarte ridicată. Se impune găsirea și implementarea unor soluții pentru reducerea căldurii excesive pe perioada de vară, din curțile de plimbare.**

Energia termică era distribuită prin centrala termică a Inspectoratului Județean de Poliție Cluj, persoanele custodiate având acces non-stop la apă caldă și apă rece.

Lucrările de deratizare, dezinsecție și dezinfecție erau realizate în baza unui contract, cu o firmă specializată, ultima acțiune având loc în data de 16 ianuarie 2017.

Organigrama Centrului era prevăzută cu un număr de 2 ofițeri și 24 de agenți din care 4 femei distribuite succesiv, respectiv câte o femeie pe tură. La data vizitei exista un disponibil de 2 posturi vacante la nivelul Centrului.

Din totalul personalului existent 6 lucrători ai Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Cluj au efectuat cursuri de specializare pe parcursul ultimului an (curs de inițiere în cultura și limba romani –o persoană, consolidarea capacității sistemului de reținere și arestare preventivă de a se alinia la instrumentele internaționale privind drepturile omului -3 persoane, schimbare de profil al activității -2 persoane).

În perioada 01.01.2016.-20.06.2017, conform documentelor puse la dispoziția echipei de vizită, în C.R.A.P al I.P.J. Cluj au fost custodiate un număr de 13 persoane diagnosticate cu tulburări psihice și 25 de persoane cunoscute sau autodeclarate ca și consumatori de substanțe stupefiante/etnobotanice. În cazul persoanelor reținute/arestate, care se declarau sau erau cunoscute ca și consumatoare de substanțe psihotrope, înregistrate sau neînregistrate în evidențele Agenției Naționale Antidrog, unitatea referea cazul către structura teritorială a Agenției Naționale Antidrog iar reprezentanții acesteia desemnau un manager de caz pentru fiecare situație în parte. Din totalul celor 13 persoane diagnosticate cu tulburări psihice una singură a solicitat și a beneficiat de asistență psihologică din partea centrului, aceasta declarându-se și consumatoare de substanțe psihotrope.

În ultimul an a fost o singură solicitare a unui cetățean străin pentru acordarea asistenței diplomatice. În acest caz a fost înștiințat în scris Inspectoratul General pentru Imigrări. Asistența diplomatică nu s-a mai realizat întrucât persoana a fost pusă în libertate după câteva ore, nefiind luată măsura arestării preventive (despre acest fapt a fost înștiințat în scris Inspectoratul General pentru Imigrări).

În anii 2016 și 2017- până la data vizitei, nu a fost înregistrat nici un caz de intrare în refuz de hrană. Nu au fost înregistrate sesizări sau plângeri cu privire la încălcarea

drepturilor legale ale persoanelor private de libertate, la utilizarea forței sau aplicarea de rele tratamente de către lucrătorii centrului.

Correspondența scrisă era expediată prin intermediul unei cutii poștale, evidența corespondenței fiind consemnată în Registrul de corespondență. Pe ușile camerelor erau afișate informări cu privire la drepturile și obligațiile persoanelor custodiate și programul zilnic.

În cursul anilor 2016 și 2017-prezent, în cadrul centrului de reținere și arestare preventivă nu s-a înregistrat nici un deces și nici un act de suicid, fiind înregistrată o autoagresiune în anul 2017.

ASISTENȚA MEDICALĂ

Asistența medicală a persoanelor private de libertate, custodiate la nivelul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Cluj, era asigurată de medicii din cadrul Centrului Medical Județean Cluj din structura Direcției Medicale a Ministerului Afacerilor Interne. Consultațiile se desășurau de 3 ori pe săptămână adică luni, miercuri și vineri, sau în funcție de solicitări, fără a exista însă un program clar stabilit. În afara orelor de program ale medicului, în caz de introducere în arest a unei persoane, era solicitat un asistent medical din cadrul Centrului Medical Județean. Pentru situațiile de urgență medicală era solicitat serviciul *112*. În timpul vizitei, medicul din cadrul echipei de vizită a asistat la un consult acordat de serviciul de urgență care a sosit prompt, la solicitare, pentru o persoană custodiată de sex masculin, care prezenta stare prelipotimică. Aceasta fost evaluată complet de echipajul Ambulanței Cluj Napoca (anamneză, examen obiectiv, TA, AV, EKG, pulsoximetrie, termometrizare, glicemie). La consultul respectiv, fiind prezent în centru pentru a da relații echipei de vizită, a participat și medicul Centrului Medical Județean Cluj care împreună cu echipajul ambulanței a stabilit că situația medicală a persoanei nu impunea deplasarea la Serviciul de Urgență, aceasta putând fi gestionată la nivelul centrului.

În cadrul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Cluj exista o cameră cu destinația de cabinet medical, unde se efectua vizita medicală a persoanelor aduse în centru. Cabinetul medical era dotat cu mobilier de strictă necesitate (canapea

consultații, birou medic, scaune, chiuvetă, cutii unde erau depozitate medicamentele, tensiometru, stetoscop).

Vizita medicală a persoanelor private de libertate se efectua în mod obligatoriu la introducerea în arest, la cabinetul medical, de către asistentul medical sau medicul care asigura asistența medicală și cuprindea anamneza, examenul obiectiv și examenul pneumofiziologic. Din discuțiile avute ni s-a comunicat că nu s-au înregistrat situații de epidemii în ultimul an. Dacă în urma vizitei medicale efectuate se constata existența unei afecțiuni medicale deosebite, care depășea competența medicului care asigura asistența medicală, persoana privată de libertate era trimisă pentru examene de specialitate și investigații suplimentare la Spitalul Militar Cluj sau la Penitenciarul Spital Dej.

La nivelul centrului, în fiecare dintre cele două secții, existau truse de prim ajutor cuprinzând materiale sanitare (rivanol, feșe, comprese sterile, pipă Guedel). Din cauza faptului că centrul nu avea personal medical specializat care să asigure administrarea medicației, aceasta era autoadministrată, în funcție de schema terapeutică, sub supravegherea personalului C.R.A.P Cluj. De asemenea monitorizarea valorilor glicemiei și administrarea insulinei în cazul pacienților diabetici se efectua sub supravegherea personalului de supraveghere, trusele acestora fiind depozitate în siguranță după utilizare.

În urma discuțiilor avute cu medicul Centrului Medical ni s-a comunicat că au existat sesizări privind agresiuni între persoanele custodiate pentru care s-a întocmit fișa cu marca de agresiune. Problemele de patologie cu care se confruntau în general erau: distonii neuro-vegetative, conjunctivite, carii dentare, dentalgii, abcese dentare, ulcer gastric cronic cu acutizări, pediculoză, sindroame dispeptice, discopatii lombare, rinită cronică, HTA, angină pectorală (pacientul cu acest diagnostic refuza medicația adecvată susținând că nu are nevoie de ea), balanită, entorsă gleznă, boală venoasă cronică cu varice hidrostatice, probleme de contracepție. Toate aceste diagnostice au fost comunicate verbal fără a ne prezenta documente (fișe, registre medicale) pe motivul respectării dreptului pacienților de a nu le fi divulgate problemele medicale.

Hrana zilnică a persoanelor arestate era asigurată de la Penitenciarul Gherla, conform situației de efective transmisă zilnic de conducerea centrului. Alimentele erau transportate cu mașina penitenciarului în recipiente speciale, prevăzute cu sistem de etanșizare care asigura păstrarea temperaturii adecvate servirii. Nu exista o sală de mese în cadrul centrului, persoanele arestate servind masa în camere. În ziua vizitei a fost servită la masa de prânz ciorbă de legume cu paste și iahnie de fasole cu carne, având gust, miros și consistență corespunzătoare. În timpul vizitei s-a asistat la distribuirea mesei de pranz de către una dintre persoanele custodiate, aceasta având halat alb lung, bonetă și mănuși de unică folosință. Masa era distribuită în camerele de arest fiind transportată cu un cărucior alimentar. Activitățile legate de alimentație se desfășurau în oficiul alimentar prevăzut cu aragaz, frigider, mașină de spălat vase și cafetieră.

În cazul în care în urma consultului medical, se constata existența unei afecțiuni care necesita un anumit tip de dietă (diabet zaharat, hipertensiune arterială etc.), medicul centrului întocmea regimul alimentar iar acesta era adus la cunoștință conducerii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Cluj, care efectua demersuri către Penitenciarul Gherla în vederea asigurării acestui regim. La momentul vizitei exista în centru o persoană cu regim alimentar care la masa de prânz a primit ciorbă de legume și pilaf de orez cu sos.

ASISTENȚA PSIHOLAGICĂ

Asistența psihologică pentru persoanele custodiate se acorda de către cei doi psihologi ai I.P.J. Cluj. Aceștia erau membrii ai Colegiului Psihologilor din România având drept de liberă practică cu competențe profesionale în psihologie aplicată în domeniul securității naționale. La discuțiile cu echipa de vizită a participat doar un psiholog celălalt neaflându-se în unitate la momentul respectiv.

Conform relatărilor personalului centrului și ale psihologului, asistența psihologică se desfășura într-una din încăperile centrului, care era disponibilă la momentul desfășurării activității, **neexistând o încăpere cu destinația de cabinet psihologic așa cum prevede Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română**

(PRO-PS-04-IGPR/BPS), la art. IV, alin. 4.1, lit. a, b „În scopul bunei desfășurări a activității de asistență psihologică, în fiecare unitate de arest este obligatorie asigurarea unui spațiu cu rol de cabinet psihologic...”.

Din punct de vedere metodologic activitatea de specialitate se desfășura conform **Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (PRO-PS-04-IGPR/BPS) cu anexele sale**, fiind întrunite astfel cerințele minime de furnizare a unui act profesional corespunzător.

Furnizarea serviciilor de asistență psihologică, acordate persoanelor care solicitau în mod expres aceasta, se realiza după semnarea unei declarații de consimțământ, în conformitate cu **Procedura privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română (PRO-PS-04-IGPR/BPS)**, în vigoare de la data de 30.01.2012.

Informațiile referitoare însă la **posibilitatea accesării unor servicii de asistență psihologică nu se regăseau formulate în clar, în procesul verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor** (la capitolul I DREPTURI, erau enumerate principalele drepturi de care puteau beneficia persoanele reținute/arestate, dreptul la asistență psihologică nefiind printre acestea), încheiat între conducerea centrului și persoana reținută/arestată, imediat după introducerea acesteia în arest, în concordanță cu prevederile Legii 254/2013, art. 111, alin.(2) „**Persoanele aflate în centrele de reținere și arestare preventivă sunt cazate, de regulă, în comun, putând presta muncă, la cerere, în interesul centrului și putând beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă, în interiorul centrului, sub pază și supraveghere, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi.**”.

În anul 2016, în cadrul centrului au fost custodiați 53 minori, iar în anul 2017, până la data vizitei, 25. Nici unul dintre aceștia nu a beneficiat de asistență psihologică în conformitate cu prevederile art. 117 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal „**Pe timpul executării arestării preventive, minorului i se acordă asistență psihologică, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale.**”.

În urma întrevederii cu cele 35 de persoane private de libertate, aflate în centru la momentul vizitei, acestea s-au declarat mulțumite de condițiile din centru considerând centrul unul dintre cele mai moderne fiind superior, ca și condiții de detenție, altor centre de arest.

Referitor la sesizarea din oficiu privind persoana cu statut fiziologic special (avea un copil de 3 luni pe care îl alăpta la sân, la introducerea în arest) **aceasta a beneficiat de tot concursul conducerii centrului în limitele prevăzute de lege pentru obținerea dreptului la vizite succesive, respectiv 4 vizite pentru luna aprilie 2017** (maximul de vizite stabilit de H.G.nr.157/ 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr.254/2013) în 14.04, 15.04, 16.04 și 18.04.2017 **pentru alăptarea la sân a minorei de 3 luni.**

Din punct de vedere medical, medicul centrului a prezentat succint membrilor echipei de vizită fișa persoanei arestate ce a fost prezentă în centru în perioada 13.04-26.04.2017. Aceasta a beneficiat de două consultații, la cerere, în perioada arestului, ambele fiind înregistrate în Registrul de solicitări de consultații medicale, în Fișa medicală a pacientei și în Registrul de consultații al cabinetului, în urma cărora i s-a prescris tratament medicamentos. Nu erau menționate în Fișa medicală date privind starea de lactație în perioada de arest.

Din punct de vedere psihologic, persoanei custodiate cu statut fiziologic special i s-a comunicat faptul că poate beneficia și de servicii de asistență psihologică pe care însă le-a refuzat, conform Procesului verbal nr.198/21.04.2017, încheiat între reprezentanții centrului și aceasta.

Legislația actuală, cu incidență în domeniul executării măsurilor privative de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, nu prevede suplimentarea numărului de vizite pentru persoanele private de libertate, de sex feminin care au și alăptează copii minori și nici nu reglementează în vreun fel rezolvarea unor astfel de situații, luând în considerare interesul superior al copilului.

Față de cele expuse, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului:

RECOMANDĂ

Conducerii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Cluj să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Armonizarea Regulamentului de ordine interioară cu dispozițiile Legii nr. 349/2002, cu modificările și completările ulterioare, pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor de tutun și aplicarea dispozițiilor acesteia în centru;
2. Identificarea și implementarea unor soluții pentru reducerea căldurii excesive din curțile de plimbare, pe perioada de vară;
3. Asigurarea unui spațiu cu destinația de cabinet psihologic, în conformitate cu prevederile Procedurii privind activitatea de asistență psihologică a persoanelor aflate în custodia structurilor de reținere și arestare preventivă din Poliția Română și acordarea asistenței psihologice tuturor persoanelor minore, custodiate în centru, în condițiile legii;
4. Introducerea informațiilor referitoare la posibilitatea accesării serviciilor de asistență psihologică, în procesul verbal de aducere la cunoștință a drepturilor și obligațiilor, încheiat între conducerea centrului și persoana reținută/arestată, imediat după introducerea acesteia în arest.

Alba Iulia, 17.11.2017